

De Malelande

katholiek onderwijs **AnnoNu**

Protocol Sociale Veiligheid

Versie juni
2025

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Protocol sociale veiligheid	4
2A. Gedragsprotocol	4
2A.1 Grensoverschrijdend gedrag	4
2A.2 Stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag.....	5
2B. Pestprotocol	6
2B.1 Wat is pesten?.....	6
2B.2 Doelen pestprotocol.....	7
2B.3 Hoe voorkom je pesten op school?	7
2B.4 Hoe ga je om met pesten op school?	7
2B.5 Aanpak van ruzies en pestgedrag in vier stappen:	8
2B.6 Begeleiding van de gepeste leerling en de pester	9
2B.7 Adviezen aan de ouders van onze school	11
Bijlage 1: Overige gedragsregels.....	12
Bijlage 2: Wat is er gebeurd-formulier	13
Bijlage 3: Hoe werken wij met de Kanjertraining.....	14
Bijlage 4: Stappenplan grensoverschrijdend gedrag De Malelande.....	24

1. Inleiding

Voor u ligt het protocol Sociale Veiligheid van basisschool De Malelande.

In dit protocol beschrijven wij kort wat voor school wij willen zijn en wat voor ons belangrijk is als het gaat om de sociale veiligheid van onze leerlingen en medewerkers.

Het protocol sociale veiligheid bestaat uit twee delen die beschreven worden in hoofdstuk 2:

Deel A is het gedragsprotocol

Deel B is het pestprotocol

Bij beide protocollen hoort een aantal bijlagen. Die vindt u aan het einde van dit document.

2. Protocol sociale veiligheid

2A. Gedragsprotocol

Een ruzie, een misverstand, een vergissing, ze komen met regelmaat voor op elke school, dus ook op De Malelande. In veel gevallen kunnen de leerlingen dit zelf oplossen. In andere gevallen is assistentie van de leerkracht nodig. Met een gesprekje of een waarschuwing worden in de regel de meeste problemen al snel opgelost.

Het kan echter voorkomen dat een probleem hardnekkiger of ernstiger van aard is. We praten dan over grensoverschrijdend gedrag en meer gerichte aandacht is dan noodzakelijk.

Het is gewenst, dat het voor alle partijen duidelijk is wat onder grensoverschrijdend gedrag wordt verstaan en welke stappen er worden genomen om tot gedragsverbetering te komen. Dit wordt beschreven in ons gedragsprotocol.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen leerlingen en volwassenen (teamleden en ouders), als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Wij vragen u bij voorvallen van grensoverschrijdend gedrag en/of pesten allereerst contact op te nemen met de eigen leerkracht van uw kind. Mocht er breder contact nodig zijn, dan kunt u terecht bij de vertrouwenspersonen/gedragsspecialist/anti-pestcoördinator van de school. In de jaargids kunt u lezen wie dit zijn.

2A.1 Grensoverschrijdend gedrag

Kortgezegd is grensoverschrijdend gedrag, gedrag waarbij het geven van onderwijs wordt verstoord of de veiligheid van andere leerlingen of volwassenen in het geding komt.

Wij zien het volgende gedrag als grensoverschrijdend:

Fysiek geweld

Het is belangrijk dat ieder kind op school veilig kan leren en op het schoolplein veilig kan spelen.

Slaan, schoppen, bijten of vechten in school of tijdens de pauze is ontoelaatbaar. Het voorval wordt geregistreerd in Parnassys bij het kind en er wordt contact opgenomen met de ouders.

Brutaal gedrag

Onder brutaal gedrag verstaan we:

- bewust respectloos en onbeleefd gedrag;
- het weigeren deel te nemen aan bepaalde lessen of opdrachten uit te voeren;

De leerkracht geeft in dit geval duidelijk het gewenste gedrag aan en neemt contact op met de ouders. Het voorval wordt geregistreerd in Parnassys bij het kind.

Vernielen

Het moedwillig vernielen van materiaal van school of anderen wordt niet getolereerd. Afhankelijk van de schade wordt deze vergoed door degene die de schade veroorzaakt heeft.

Pesten

Definitie van pesten: Een kind wordt gepest wanneer het herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander die op hem of haar zijn gericht, en waarbij de macht ongelijk is verdeeld.

Voorbeelden van pesten zijn: structureel buitensluiten, uitschelden, na schooltijd opwachten, kleineren, discrimineren direct of via internet of mobiel etc....

Voor onze aanpak bij pestgedrag verwijzen wij u naar het pestprotocol (paragraaf 2B).

In bijlage 1 van dit document vindt u onze overige gedragsregels.

2A.2 Stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag

Bij grensoverschrijdend gedrag gaat onderstaand stappenplan in werking.

Niveau 1: het kind heeft last van een ander.

Je zit in een klas met kinderen en een leerkracht die te vertrouwen willen zijn. We leren de leerlingen om op een rustige, respectvolle manier aan te geven dat ze ergens last van hebben en te vragen of de ander wil stoppen.

We leren de leerlingen te stoppen met hun gedrag als een ander aangeeft er last van te hebben.

We leren de leerlingen om te checken hoe de ander het bedoelde.

We leren de leerlingen zich op de toekomst te richten: "Hoe zou je dit de volgende keer anders kunnen doen?"

*Uit: Werk maken van gedrag -Annonu, preventiepiramide

Niveau 2: het storende gedrag gaat door (specifieke aanpak*)

We worden niet boos en gaan niet in discussie. Als er niet/ minder op het vervelende gedrag wordt gelet, houdt het meestal vanzelf op.

We leren de leerlingen weg te lopen bij vervelend gedrag en steun te zoeken bij leeftijdsgenoten/ maatje.

We leren de leerlingen om hulp te vragen bij een volwassene als het vervelende gedrag doorgaat.

We leren de leerlingen te vragen naar de bedoeling van het storende gedrag.

We leren de leerlingen na te denken over een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.

NB. Problemen tussen leerlingen die zich op school voordoen, worden op school opgelost. School betreft de ouders daarbij.

*Uit: Werk maken van gedrag- Annonu, preventiepiramide

Niveau 3: grensoverschrijdend gedrag (specifieke aanpak*)

Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Grensoverschrijdend gedrag kan op verschillende manieren plaatsvinden: verbaal, fysiek, materieel. Het kan gaan om pesten, agressief gedrag, spullen kapot maken of stelen, discriminatie en seksuele toenadering of intimidatie. Het gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die het treft, ervaart het als ongewenst en onaangenaam.

Elke situatie van grensoverschrijdend gedrag staat op zichzelf en is situationeel/ contextueel en vraagt om een eigen afweging en aanpak. Wat bij het ene kind goed werkt, werkt bij het andere kind mogelijk averechts. De consequentie van het gedrag wordt in overleg met collega's bepaald en wordt besproken met het kind, ouders en de groep.

Als bovenstaande interventies niet leiden tot het verbeteren van het gedrag van de leerling, dan gaat het *Protocol aanmelden, schorsen en verwijderen van leerling* (AnnoNu) in werking. Dit protocol is te vinden op de website van AnnoNu.

2B. Pestprotocol

2B.1 Wat is pesten?

Pesten heeft duidelijke kenmerken:

- pesten gebeurt opzettelijk
- pesten is bedoeld om schade toe te brengen (fysiek, mentaal of materieel)
- bij pesten is er altijd sprake van ongelijke machtsverhoudingen (fysiek of verbaal sterkere personen kiezen minder weerbare personen als slachtoffer)
- pesten gebeurt systematisch
- pesten houdt niet vanzelf op, maar wordt eerder erger als er niet wordt ingegrepen
- pesten is van alle tijden en komt in alle groepen en culturen voor. Het is dus een typisch menselijke ondeugd die altijd verborgen aanwezig is en steeds weer de kop kan opsteken.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven / appjes sturen
- beledigen opmerkingen maken over kleding
- isoleren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- somatische klachten

Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop leerlingen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen, wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

2B.2 Doelen pestprotocol

De doelen van het pestprotocol zijn:

- bevorderen van de sociale veiligheid van alle leerlingen op onze school, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.
- door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle leerlingen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

2B.3 Hoe voorkom je pesten op school?

Met behulp van de Kanjerlessen doet de school aan pestpreventie.

Kernpunten in de aanpak zijn:

Voor de leerlingen

1. De Kanjerafspraken (zie bijlage 3)
2. Denk goed na over jezelf en de ander.
3. Pieker niet in je eentje, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders.
4. Denk oplossingsgericht.
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt.

Voor de school

6. We maken onderscheid tussen onvermogen en onwil. Van dit verschil is de groepsleerkracht het beste op de hoogte en hij/zij kan aangeven in hoeverre, bij de consequentie, met onvermogen rekening moet worden gehouden.
- 6a. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee tot een bepaalde hoogte rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
- 6b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook “de eigen gang” mag gaan.
7. Hulp in de vorm van een maatje (bemiddeling).
8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan.

De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen, respect en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school “de baas/ het gezag” en de ouders zijn dat thuis.

2B.4 Hoe ga je om met pesten op school?

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij op onze school serieus aan willen pakken.

Als er sprake is van pesten, dan zal de school kiezen voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: We zoeken een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet, en borgen gemaakte afspraken.

Op school is een vertrouwenspersoon/anti-pestcoördinator, die een rol kan spelen bij het voorkomen en oplossen van pestproblemen.

Voorwaarden

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste leerlingen, pesters, de meelopers en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders)
- Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de leerlingen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld. De kanjerregels hangen zichtbaar in de klassen.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, gaat de school over op een directe aanpak. Een eventuele consequentie wordt met de kinderen van de groep verdeeld.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan wordt de pest-coördinator, de Intern begeleider en de schoolleiding ingeschakeld. Zij kunnen het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

Wat mogen ouders en leerkrachten van elkaar verwachten?

We spreken met respect over ouders, leerkrachten, leerlingen en opvoeding. Uiteindelijk doen we allemaal ons uiterste best naar eer en vermogen.

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ouders hebben de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind aanspreken, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, schoolleiding en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.

2B.5 Aanpak van ruzies en pestgedrag in vier stappen:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

- Stap 1:** Er eerst zelf / samen uit te komen. Eventueel met hulp van een maatje.
- Stap 2:** Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) meldt de leerling dit bij de verantwoordelijke leerkracht.
- Stap 3:** De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en/of herstelgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.
- Stap 4:** Indien wenselijk de andere leerlingen uit de groep betrekken bij de oplossing van het pesten. Het belang van de rol van de omstanders moet voor alle leerlingen duidelijk zijn.
- Stap 5:** Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt.

Bij elk van bovenstaande stappen kan de leerkracht in overleg gaan met IB en/of anti-pestcoördinator. Indien het pestgedrag aanhoudt, kunnen de volgende maatregelen in werking treden.

Maatregelen

Bij voortzetting van dit pestgedrag worden de ouders op de hoogte gebracht. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

De maatregelen zijn in 5 fases opgebouwd. Als een fase is doorlopen en de pester blijft doorgaan met het pestgedrag en vertoont geen verbetering in zijn / haar gedrag, wordt overgegaan naar de volgende fase:

- fase 1:**
 - Door een gesprek de pester bewust maken van wat zijn gedrag met het gepeste kind doet.
 - Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen d.m.v. een pestcontract. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.
 - Melding naar ouders.
 - Invullen 'Wat is er gebeurd-formulier' (Bijlage 2).
- fase 2:**
 - Schoolleiding, IB en anti-pestcoördinator worden op de hoogte gebracht.
 - Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken.
- fase 3:**
 - Bij aanhoudend pestgedrag kan via de IB-er/anti-pestcoördinator deskundige hulp worden ingeschakeld.
- fase 4:**
 - Bij aanhoudend pestgedrag binnen een groep, kan er voor gekozen worden om de gepeste leerling of de pester tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school.
- fase 5:**
 - Wanneer bovenstaande stappen geen effect hebben, wordt overgegaan tot schorsing of verwijdering volgens het protocol (AnnoNu).

Van alle fases wordt een goede schriftelijke verslaglegging bijgehouden, die in *ParnasSys* wordt gezet.

2B.6 Begeleiding van de gepeste leerling en de pester

Indien wenselijk kunnen groepsgesprekken plaatsvinden aan de hand van de Kanjertraining. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de rollen die elke leerling inneemt in een pestsituatie. Er wordt extra aandacht besteed aan groepsvormende activiteiten, kanjeroefeningen en samenwerkingsoefeningen.

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken
- De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil

- Sterke kanten van de leerling benadrukken
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)
- Het gepeste kind niet 'over' beschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'Ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen.' Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen

Begeleiding van de pester:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten. Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Pester excuses laten aanbieden aan de gepeste.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; een passende straf als het kind wel pest / belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

2B.7 Adviezen aan de ouders van onze school

Ouders van gepeste leerlingen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Wanneer ouders inschatten dat incidenten, die buiten schooltijd plaatsvinden, impact hebben op school, is het verstandig dit te melden. Het is in eerste instantie niet onze taak om deze problemen op te lossen. Omdat we graag in goede harmonie samen werken en zien dat gedrag op school beïnvloed kan worden door wat er na schooltijd gebeurt, vinden we het belangrijk om hiervan op de hoogte te zijn.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelf respect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport i.v.m. oefenen weerbaarheid en samenwerking.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport i.v.m. oefenen weerbaarheid en samenwerking.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met anderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Bijlage 1: Overige gedragsregels

Op school gelden de omgangsregels van de Kanjermethode. Daarbij hebben we onze algemene regels en afspraken school breed en per groep. We verwachten dat leerlingen zich hieraan houden om een veilig klimaat te kunnen waarborgen.

Vernielen / stelen van spullen

Het bewust stuk maken of stelen van eigendommen binnen school (schooleigendom, eigendommen van personeel of leerlingen) is onacceptabel. Hierbij dienen de ouders de onkosten te vergoeden.

Onacceptabel gebruik van digitale middelen

Respectloos gedrag naar leerlingen/leerkrachten van de school via digitale middelen is onacceptabel. Het opzoeken van ongepaste sites ook. In deze gevallen moet de betreffende leerling zijn/haar laptop een week inleveren.

Mobiele telefoons/Smartwatches

Het is toegestaan dat leerlingen (op eigen risico) een mobiele telefoon mee naar school nemen. Echter, tijdens schooltijd moet deze uit staan. Dit om onnodige hinder tegen te gaan en om ongewenst gebruik van andere mogelijkheden (foto, film, muziek) van het toestel te voorkomen. Wanneer een leerling zich niet aan deze afspraken houdt, dan is het meenemen van een mobiel niet langer toegestaan. Indien ouders tijdens schooltijd contact wensen met hun kind(eren), dan kan er altijd naar school gebeld worden. Wij zorgen voor een goede afhandeling van uw bericht. Bij dringende gevallen kan het kind, met toestemming van een teamlid, gebruik maken van de schooltelefoon. De school is niet aansprakelijk voor het kapot gaan of zoekraken van mobiele telefoons van leerlingen.

Het zonder toestemming verlaten van het schoolterrein onder schooltijd.

Dit kan gevaarlijke situaties opleveren. Indien zoiets gebeurt, wordt meteen telefonisch contact opgenomen met de ouders en verwachten we het kind direct weer terug op school. Er wordt zo spoedig mogelijk een afspraak gemaakt met de ouders over de ontstane situatie.

Bijlage 2: Wat is er gebeurd-formulier

Naam:
Groep:
Datum:

Wat is er gebeurd?	
Waar gebeurde het?	Wie waren erbij aanwezig?
Wat heb je gedaan/gezegd?	
Hoe had je het kunnen voorkomen?	
Hoe los je dit probleem op?	
Wat heb je ervan geleerd?	
Opmerkingen leerkracht:	

Bijlage 3: Hoe werken wij met de Kanjertraining

Kanjertraining-De Malelande

Op De Malelande werken we met de Kanjertraining. De Malelande heeft hierin haar eigen protocollen verwerkt.

U vindt in dit document de volgende onderdelen:

- Doelen
- Uitgangspunten
- Wat doen we preventief? Hoe doen we dat?
- Wat doen we als het mis gaat en hoe doen we dat?

Doelen

- Leerlingen voelen zich veilig op school (sociaal, psychisch en fysiek)
- Leerlingen, teamleden, kanjer-/anti-pestcoördinator en ouders weten wat ze kunnen doen ter preventie van onveilige situaties en hoe ze kunnen handelen als het toch onveilig wordt.

Uitgangspunten

School is bedoeld om te leren. Dit kan alleen als leerlingen zich veilig voelen op school.

De visie en levenshouding van de Kanjertraining vormen het uitgangspunt van ons veiligheidsbeleid. We hebben een duidelijke visie op hoe we met elkaar omgaan en willen graag samen met ouders en leerlingen zorgen voor een veilige school.

1. We willen te vertrouwen zijn

De meeste mensen willen te vertrouwen zijn. Op die manier willen we gezien, gehoord en begrepen worden. We gaan daarom uit van elkaars goede bedoelingen en kijken met vertrouwen naar elkaar en de leerlingen. Ons uitgangspunt is daarbij dat je jezelf mag zijn. Doe je niet anders voor dan wie je werkelijk bent, zoals je bent is het goed. En daarmee ben je te vertrouwen.

2. Wij, teamleden en ouders, zijn samen het gezag van het fatsoen

We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding van de leerlingen. Een goede opvoeding richt zich op fundamentele menselijke waarden zoals: liefde, vertrouwen, mededogen, toewijding, verantwoordelijkheid en betrokkenheid in de breedste zin van het woord.

Daarom moeten wij, ouders en teamleden, duidelijke leiders zijn voor kinderen: wij vertegenwoordigen het gezag van het fatsoen. We laten ons daarbij niet bepalen door negatieve gevoelens zoals angst, onmacht en ergernis. We zorgen voor een veilige sfeer door grensoverschrijdend gedrag op een nette manier zorgvuldig aan te pakken. Daarin werken we samen met elkaar.

3. We geven het goede voorbeeld

De leerlingen voelen zich veilig als wij het goede voorbeeld geven:

- We gaan respectvol met elkaar om.
- We spreken respectvol over elkaar en de leerlingen, ook op sociale media
- Indien zich een probleem voor doet of als we ons zorgen maken, dan overleggen we met elkaar. We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen en die recht doet aan de situatie.

Wat doen we preventief en hoe doen we dat?

Inhoud Kanjertraining

We bespreken gedrag en oefenen met gedrag door middel van de volgende materialen. Deze zijn ontwikkeld voor kinderen, maar net zo goed geschikt voor ons als volwassenen. Omdat kinderen gedrag van ons nadoen, is het van belang dat wij (ouders en het team) het goede voorbeeld geven.

De petten

Om in gesprek te gaan over gedrag maken we vanuit de Kanjertraining gebruik van petjes met vier verschillende kleuren. Wanneer zich een probleem of stressvolle situatie voordoet hebben we een keuze om verschillend te reageren. We maken leerlingen bewust van hun gedrag en oefenen met nieuw gedrag. Leerlingen kunnen zo leren kiezen voor gedrag dat bij hen past en dat prettig is voor henzelf en de ander.

Wanneer je doet als een kanjer, of als de witte pet, dan doe je als jezelf, je bent te vertrouwen en durft ook anderen te vertrouwen. Je toont respect voor jezelf en de ander. Jezelf zijn betekent ook: vervul de rol die bij je past. Dus ouder: wees ouder. Leerkracht: wees leerkracht. Je bent geen vriendje van het kind. En laat het kind ook kind zijn. Als we allemaal als onszelf doen, vanuit vertrouwen, kunnen we toch heel verschillend doen, ook in verschillende situaties.	De witte pet is de pet van vertrouwen en jezelf zijn. Samen met de gele, rode en blauwe pet Zie je dan.....
Je kunt jezelf zijn in combinatie met de blauwe pet. De blauwe pet staat voor kracht. Dan reageer je op een prettig stoere manier. Je durft ruimte in te nemen. Je vertoont leiderschapsgedrag. Je geeft je grenzen aan. Je maakt plannetjes, toont initiatief. Zolang naast de blauwe pet ook de witte pet van het vertrouwen aanwezig is, is het gedrag prettig voor jezelf en de ander. Ouders en leerkrachten laten met de wit-blauwe pet positief leiderschap zien. Ze durven grenzen te stellen en duidelijk te zijn vanuit het vertrouwen dat de meeste mensen het goed bedoelen.	 • Te vertrouwen • Leiderschap • Doorzetter • Stoer • Durft veel • Plannen bedenken • Duidelijk in wat je wilt

De rode pet in combinatie met de witte pet staat voor humor. Je maakt grapjes die leuk zijn voor iedereen. Je doet optimistisch, vrolijk, relativerend, luchtig, handelt met levensvreugd. Voor ouders en leerkrachten betekent dit dat je humor gebruikt in je opvoeding en speels kunt zijn: je kunt spelen met kinderen en je kunt relativeren. Je toont optimisme en vrolijkheid.	 • Te vertrouwen • Vrolijk • Humor • Grappig • Nieuwe dingen uitproberen • Positief • Heeft er zin in
Handelen we met de wit-gele pet, dan geven we ruimte aan de ander. We luisteren, zorgen, tonen interesse, zijn rustig en vriendelijk, bescheiden. Voor ouders en leerkrachten betekent dit dat we betrokkenheid tonen, luisteren naar kinderen en willen weten wat hun behoefte is. We tonen empathie.	 • Te vertrouwen • Vriendelijk • Behulpzaam • Aardig • Kan goed luisteren • Lief • Rustig

Alle kleuren petten hebben hun valkuil wanneer de witte pet van vertrouwen wegvalt. Als we niet meer met vertrouwen naar elkaar of naar onszelf kijken, komen we terecht in wantrouwen. Bij de ene persoon of in de ene situatie uit dit zich in te krachtig gedrag (blauwe pet), bij een ander in te onderdanig angstig gedrag (gele pet) en bij - de volgende in clownesk meeloopgedrag (rode pet).

In klassen waar het vertrouwen wegvalt, ontstaat dit gedrag. De basis van vertrouwen moet dan weer worden teruggezet. Gelukkig blijken de meeste mensen dit graag te willen: we willen ons liever gedragen met witte pet dan zonder. Zonder witte pet zijn we 'de weg even kwijtgeraakt'.

Het gaat mis als we niet meer onszelf zijn, dan valt de witte pet weg. Je doet dan zo:

In het aanspreken van leerlingen gebruiken we pettentaal. Voorbeelden hiervan: "Welke pet heb je nu op? Hoe kun je de witte pet erbij opzetten?" "Ik zie een heleboel witte petten!" "Wil je te vertrouwen zijn? Doe dan als de witte pet." De pettentaal helpt ons om zonder oordeel het kind op zijn gedrag aan te spreken.

Let op: we koppelen nooit een pet aan een kind. De petten gaan over gedrag, en gedrag kun je veranderen. Een kind doet als een rode pet op een moment, en is dan niet de rode pet

In rollenspelen gebruiken we de petten om te oefenen met gedrag.

*Smileyposter

Leerlingen

Welk gedrag willen we wel en niet op school? Waar ligt de grens? De smileyposter geeft hier handvatten voor. Wij willen leerlingen leren om rekening met elkaar te houden. Let dus een beetje op de gevoelens van de mensen om je heen. Check even of de ander zich nog goed voelt bij jouw gedrag. Andersom geldt ook: het is jouw verantwoordelijkheid om aan te geven wanneer je je ergens niet prettig bij voelt. De meeste mensen bedoelen het goed, maar het gaat weleens mis. Je helpt de ander door je grens aan te geven: "Ik vind het vervelend als je ... doet. Wil je dat anders doen?"

Teamleden en ouders

De smileyposter is ook van toepassing op de volwassenen rondom de leerlingen.

Wat mogen wij (school en ouders) van elkaar verwachten?

- Als we ons zorgen maken om een kind, dan overleggen we respectvol met de leerlingen, ouders en de leerkracht. We geven elkaar feedback. Dat betekent dat we op het schoolplein of via mail/sociale media niet slecht spreken over een ander: we gaan met die ander in gesprek. Kortom: We spreken met respect over en met elkaar.
- We zoeken een oplossing die goed is voor het kind, de klasgenoten, de ouders en de school.
- Soms bedoelt de ander iets goed, maar ervaar je het vervelend. We geven dan rustig onze grens aan, zodat de ander rekening met je kan houden.

*Afsprakenposter

Als leidraad voor hoe wij op school met elkaar om willen gaan, gebruiken we de volgende vijf uitgangspunten van de Kanjertraining. Op school ziet u deze uitgangspunten op de posters met kanjerafspraken. De kleuren verwijzen naar de petten.

***Motor en Benzine: alles wat aandacht krijgt, groeit**

Leerlingen

Met de Kanjertraining leren we dat alles wat aandacht (benzine) krijgt groeit. Vervelend gedrag (motor) blijft doorgaan en krijgt status als kinderen meelachen en erbij staan. We maken kinderen bewust van de benzine die ze (vaak onbedoeld) geven aan gedrag dat niet prettig of storend is. Zo leren kinderen sociale verantwoordelijkheid te nemen en ervoor te kiezen om geen benzine te geven.

In onveilige klassen bekrachtigen kinderen elkaar in negatief, te stoer gedrag. Pas wanneer kinderen leren om geen benzine meer te geven, als de norm verandert, dan valt er geen winst (status, populariteit) meer te behalen met negatief gedrag.

Leerkracht

De leerkracht probeert in de klas benzine (aandacht) te geven aan positief gedrag. De leerkracht spreekt benzinegevers aan: "Geef maar geen benzine". Hierdoor krijgt negatief gedrag minder aandacht (benzine) van de leerkracht.

Ouders

Wat kunnen ouders thuis doen?

Bevraag uw kind eens of het benzine geeft in de klas. Soms klagen kinderen thuis over vervelend gedrag van een klasgenoot. Het komt geregeld voor dat kinderen onbedoeld zelf benzine blijken te geven aan dit gedrag. Dit kan door erom te lachen, door ernaar te kijken maar ook door te klagen ("oohhh, stil nou eens, nouou, hou nou op..."). Dit houdt onbedoeld het gedrag in stand.

Waar geeft u thuis benzine? Lacht u om storend gedrag van uw kind, dan zal uw kind hiermee doorgaan. Spreekt u alleen uw kind aan op negatief gedrag, dan zal uw kind daarmee aandacht vragen. Geef daarom veel complimenten en benoem gedrag wat u prettig vindt. Dan zal dat gedrag versterkt worden.

Wat doen we als het mis gaat en hoe doen we dat?

Gedoe hoort erbij en is leerzaam

Het is normaal dat kinderen af en toe 'last' hebben van elkaar. Dit gebeurt thuis en op school. Ze willen spelen met hetzelfde speelgoed, ze willen rustig werken terwijl een ander door de klas roept. Ze willen met hetzelfde kind spelen maar niet met elkaar. Kortom: er ontstaat gedoe. Dit zijn voor kinderen allemaal leermomenten. In het volwassen leven moeten wij immers ook leren omgaan met onze behoeftes en die van anderen. We zullen onze grenzen en wensen moeten aangeven.

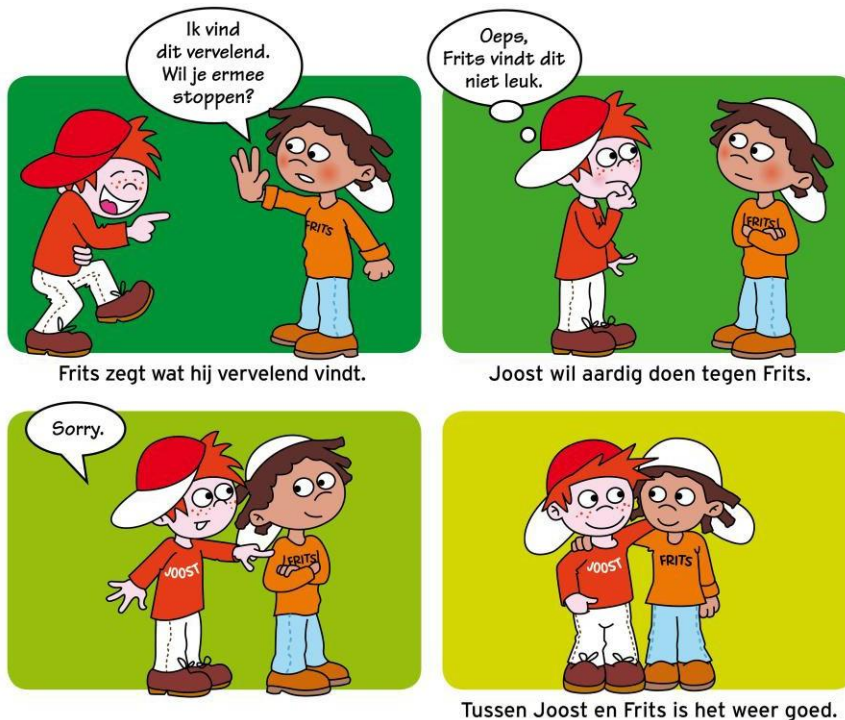

Hoe leren we kinderen om te gaan met gedoe?

Kind heeft last van een ander

Vuistregel van de Kanjertraining:

Jij zit in een klas met kinderen die te vertrouwen willen zijn. We leren kinderen om rustig aan te geven dat ze ergens last van hebben en te vragen of de ander wil stoppen.

Frits zegt wat hij vervelend vindt.

Joost wil aardig doen tegen Frits.

Tussen Joost en Frits is het weer goed.

Soms wordt een incident groter doordat kinderen het gedrag van een ander ervaren als pesten, en vervolgens agressief of klagerig reageren (richting klasgenoten, leerkracht, ouders). Klasgenoten, leerkrachten en ouders kunnen dit onbewust versterken, bijvoorbeeld door agressief gedrag goed te keuren ("mep maar terug"), té veel medelijden te tonen of kwaad te spreken over het andere kind. Tips voor leerkrachten en ouders:

- Ga na een conflict of gedoe geen rechter spelen om dader en slachtoffer te identificeren. Richt je op de toekomst: "Willen jullie het oplossen? Hoe zouden jullie dit de volgende keer anders kunnen doen?"
- Leer kinderen hoe je op een rustige, respectvolle manier zegt dat je last hebt van iemand. De woorden en toon moeten bij het kind zelf passen.
- Leer kinderen te stoppen met hun gedrag als een ander aangeeft er last van te hebben.
- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Hoe doet u als u last heeft van iemand in uw gezin, familie, vriendenkring, buurt? Welke gedragsvoorbeelden krijgen kinderen van u?
- Spreek met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.
- Bespreek met kinderen het verschil tussen plagen en pesten.
- Leer kinderen de intenties van anderen te interpreteren. Een kind kan iets als een grapje bedoelen, maar een ander kan het als beledigend opvatten. Leer kinderen om te checken hoe de ander het bedoelde.

Het storende gedrag gaat door

Vuistregel van de Kanjertraining: een motor kan niets beginnen, als het geen benzine krijgt. Word dus niet boos, ga niet huilen, ga niet in discussie. Laat de klasgenoot die vervelend doet kletsen, en ga samen met een klasgenoot die je vertrouwt (maatje of buddy) iets anders doen. Als jij niet meer op het vervelende gedrag let, houdt het meestal vanzelf op. Gaat het toch door? Dan stap je naar een volwassene die kan helpen (juf, meester, pleinwacht, ouders).

Vaak blijft het bij een incident, en is er géén sprake van structureel pesten.

Tips voor leerkrachten en ouders:

- Leer kinderen weg te lopen bij vervelend gedrag, en steun te zoeken bij leeftijdsgenoten. Voor sommige kinderen is dit een oefening in zelfbeheersing.
- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Laat u zich bepalen door negatieve personen in uw leven? Of besteedt u energie aan positieve zaken?
- Leer kinderen om hulp te vragen bij een volwassene als vervelend gedrag doorgaat. Bespreek het verschil tussen klikken en om hulp vragen.
- Ook kinderen van wie u het misschien niet verwacht, kunnen doen als een rode of zwarte pet.
- Vraag kinderen of het de bedoeling was om de ander bang, verdrietig, boos te maken of pijn te doen. Laat kinderen zelf nadenken over een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.
- Problemen tussen kinderen die zich op school voordoen, worden op school opgelost. School betreft indien nodig de ouders daarbij.
- Spreek, ook als zich problemen voordoen, met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.

Iemand wordt structureel lastiggevallen vanuit een machtspositie: pesten

Het pestprotocol van de Malelande is een onderdeel van het protocol Sociale Veiligheid.

Grensoverschrijdend gedrag

Het gedragsprotocol van de Malelande is een onderdeel van het protocol Sociale Veiligheid.

Onmacht versus Onwil

De Kanjertraining heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen, maar het gaat wel eens mis. Dat is niet erg, daar leren ze van. Toch zijn er soms kinderen die zich wel willen misdragen. We maken dan ook een onderscheid tussen onmacht en onwil in de aanpak van grensoverschrijdend gedrag. In de bijlage Handvatten Grensoverschrijdend gedrag is stapsgewijs weergegeven hoe te reageren in beide gevallen.

Bij sommige kinderen is het moeilijk uit te maken of er sprake is van onmacht/onvermogen/beperking of onwil. De Kanjertraining is van mening dat hier een 'streng' onderscheid in moet worden gemaakt. Dit onderscheid zit door de hele Kanjertraining heen.

Onmacht

Kinderen die zich misdragen, maar dat niet willen, worden ondersteund en geleerd hoe zij zichzelf kunnen beheersen. Dat vindt plaats in samenwerking met de ouder(s) van deze leerling. Het kan zijn dat een kind het moeilijk heeft met zichzelf of met de omstandigheden waarin het verkeert. Maar desondanks probeert het kind er iets van te maken. Zo zijn er kinderen met onvermogen zoals autisme, ADHD, moeilijke (gezins)omstandigheden of andersoortige beperkingen die ondanks hun

onvermogen er alles aan doen om zich aanvaardbaar te gedragen. Dat het misgaat is niet erg. Het zijn leermomenten.

Wat helpt is:

- Met ouders en kinderen moet worden besproken dat onvermogen, beperkingen en omstandigheden geen vrijbrief zijn voor wangedrag. Ook dit kind moet leren zich fatsoenlijk te gedragen zodat klasgenoten zich veilig voelen. Wanneer ouders tegen hun kind blijven zeggen dat hij/zij er niks aan kan doen, dan krijgt het kind een vrijbrief om zich te misdragen. De inzet, de motivatie, de urgentie is nodig om het kind ander gedrag te leren.
- Een groot deel van kinderen met gedragsproblemen (75%) heeft moeite met het begrijpen van taal. Dit wordt vaak over het hoofd gezien. Pas je taalgebruik dus aan.
- Ouders en leerkrachten geven (op een rustig moment) inzicht in de gevolgen van het gedrag van het kind: "Als je zo doet, gebeurt er dit (kinderen willen niet meer met je omgaan/ kinderen worden bang van jou/we kunnen niet werken in de klas, dus je moet uit de klas". Hierdoor raken kinderen gemotiveerd om anders te reageren. Het reguleren van emoties begint bij de motivatie.
- Ouders en leerkrachten stellen helpende vragen: "Wil jij je zo gedragen? Wil jij dat ik/wij jou zien als...? Hoe ga je het de volgende keer doen? Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade? Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?"
- We geven duidelijke instructie welk gedrag we wel van het kind willen zien. Dus niet wat niet, maar vooral wat wel.
- Kind uit omgeving halen, soms juist bij leerkracht houden.
- Omstanders wegsturen.
- Kind blijft bij de leerkracht, 1 tot 6 weken, zie toelichting bij interventies op KanVAS
- Kind voorbereiden op nieuwe situaties voordat de hele klas instructie krijgt.
- Coachingsgerichte benadering: voordoen is nadoen, "je bent de moeite waard maar dit gedrag kan niet", op zoek gaan naar de oorzaken/triggers, alternatieven bedenken en oefenen hoe je anders zou kunnen reageren
- Leerkracht en ouders vullen de vragenlijst in het Kanjer Volg- en adviessysteem (KanVAS) in. Samen met ouders kunnen we adviezen selecteren die uit het KanVAS komen en een plan van aanpak maken.
- Individuele leerlingen die sociaal vastlopen kunnen met hun ouders een ouder-kind training volgen. Ouders kunnen hiervoor kijken op www.kanjertraining.nl. Of ze kunnen worden doorverwezen naar specialistische hulp indien nodig.

Onwil

Heeft een kind de opvatting dat het zich niet fatsoenlijk wil gedragen en met niemand rekening wil houden, dan reageert de school grensstellend. Ouders worden betrokken bij het feit dat hun kind het verlangen heeft zich te willen misdragen. De mentaliteit van een kind is immers de verantwoordelijkheid van de ouders. In gesprek met de ouders vragen we expliciet:

- Keurt u als ouder dit gedrag goed? Wilt u dat uw kind morgen weer zo reageert?

Als ouders reageren vanuit "nee, maar...", waarin er een opsomming van redenen voor het gedrag komt, zal verwezen worden naar de Smileyposter, met de vraag of het de bedoeling is dat hun kind andere leerlingen lastigvalt. De meeste ouders willen dit niet.

De neiging ontstaat soms om alle omstandigheden rondom het kind te gaan aanpassen (beter toezicht, andere leerlingen en de leerkracht moeten anders doen). Wanneer het echter om onwil gaat, kan de omgeving helemaal worden aangepast, maar wil het kind zich nog steeds niet fatsoenlijk gedragen. Vandaar deze bovenstaande vraag aan de ouders: Keurt u dit gedrag goed?

Als ouders daarop aangeven dat ze het gedrag afkeuren, dan moeten ouders dat duidelijk tegen hun kind zeggen.

School heeft de steun van ouders nodig om hun kind bij te sturen. In de praktijk blijkt:

- Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.
- Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.
- Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders op dezelfde lijn zitten als de school.
- Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden.

"Mijn kind mag slaan"

Wat als ouders een andere opvatting hebben over gedrag dan de school? Ouders vinden dat hun kind het recht heeft om agressief voor zichzelf op te komen. Het kind mag zich onfatsoenlijk gedragen ten koste van andere leerlingen, leerkrachten, ouders of de school. Kortom, de rode kant van de smileyposter wordt goedgekeurd door de ouders.

De ouder wordt nu doorverwezen naar de schoolleiding. Deze maakt duidelijk:

- We hebben alle respect voor de regels die u thuis hanteert, daar bent u immers de baas.
- Op school hebben wij aanvullende regels, deze bepalen wij.
- Indien u kiest voor onze school, moet u tegen uw kind zeggen dat hij zich op school aan de schoolregels moet houden.
- Wilt u ons helpen? Als alle leerlingen voor zichzelf opkomen op de manier die u wenst, dan kunnen we de veiligheid niet garanderen op school. Dat is mijn taak als schoolleiding.
- Als u niet wilt dat uw kind zich aan de schoolregels houdt, is er geen plek meer op deze school en moet u zoeken naar een school die beter aansluit bij uw wensen.

Bijlage 4: Stappenplan grensoverschrijdend gedrag De Malelande

